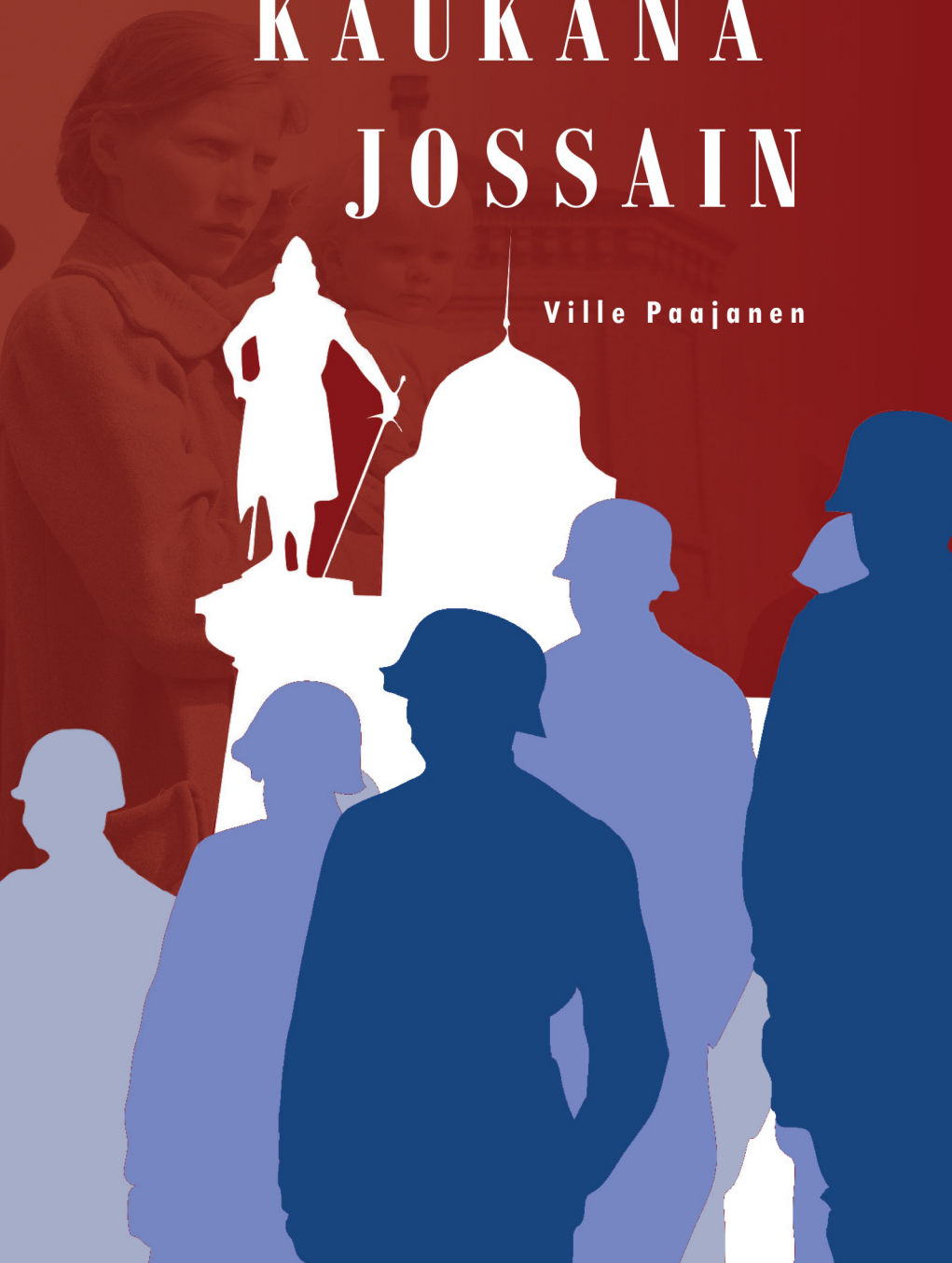

TÄÄLLÄ KAUKANA JOSSAIN

Ville Paajanen

TÄÄLLÄ KAUKANA JOSSAIN

Ville Paajanen

TÄÄLLÄ KAUKANA JOSSAIN

© 2021 Paajanen, Ville

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 9789528037040

Kesä 1939, Viipuri

Oli hiljaista. Pohjoisen kesäaurinko oli noussut jo varhain horisontin laidalle ja maalasi kerrostalojen pintaan lämpimiä raitoja. Kaduilla ei liikkunut ketään. Lokki istuskeli torin laidalla ja odotteli, että jotain tapahtuisi. Yön viileys oli muodostanut mukulakivien pinnalle kasteen. Pieni sininen kalastajavene lipui ääneti kohti satamaa muodostaen tyyneen vedenpintaan pieniä aallokoita. Lokki lehahti lentoon ja meni vanhaa kalastajaa vastaan.

Lähellä keskustaa erään kerrostalon toisen kerroksen pääty-asunnon ikkunoiden eteen oli vedetty paksut verhot. Yöpöydän päällä oleva metallinen herätyskello raksutti omassa yksinäisyydessään. Kellon viisareiden tahdissa nouseva aurinko löysi hiljalleen tiensä paksujen verhojen välistä sängynpäättyyn. Auringonsäteet lähestyivät hiljalleen peiton alta pilkottavia punaiseksi maalattuja varpaankynsiä. Kaupungin äänet alkoivat kantautua vaimeina sisälle. Kuorma-autojen nouseva ja laskeva mörinä, tööttäykset, kavioiden kopse, ihmisten huudahdukset, polkupyörän kello. Ne eivät kuitenkaan häirinneet Saijaa. Vielä ei ollut hänen aikansa herätä.

Aika lipui vääjäämättä eteenpäin. Sekuntiviisari oli jälleen päättämässä kierrosta. Kello löi tasan seitsemän ja metallinen pärinä peitti alleen kaiken muun äänimaailman. Jostain peiton alta ojentui siro naisen käsi ja käänsi kellon päällä olevaa vipua. Pärinä lakkasi yhtä nopeasti kuin oli alkanutkin. Kello raksutti jälleen. Syvä haukotus ja käsien venyttely. Tummat silmät räpsähtivät auki. Saija ponnahti istumaan. Paksut, tumman kiharat hiukset olivat yöllä löytäneet aivan omanlaisensa kampauksen, jollaista ei muotilehdistä löytynyt. Saija nousi ylös, yllään pitkä vaalea yöpaita. Hän veti verhot syrjään ja päästi auringon valloittamaan huoneen loputkin nurkat. Hetken valo häikäisi silmiä.

Ikkunan takaa paljastui kadun toisella puolella oleva jugend-

tyylinen kerrostalo, samantyylinen millaisessa hän itsekin asui. Vanhojen vaahterapuiden välistä saattoi nähdä muutamaa kerrosta alempana olevan kadun. Kadulla ihmiset kiiruhtivat jo töihin käyttäen kaikkia mahdollisia apuvälineitä, autosta pyöräntarakkaan.

Saatuaan hiuksensa kammatuksi ja puettuaan vaatteet ylleen Saija meni keittiöön laittamaan kahvipannun kaasuhellalle. Toisesta huoneesta alkoi kuulua herätyskellon pärinä, mutta se lakkasi yhtä nopeasti kuin oli alkanutkin. Saija huokaisi syvään ja kaatoi itselleen kahvia jättäen aavistuksen tilaa maidollekin. Kolme hellästi pudotettua sokeripalaa, loraus maitoa ja kahvi oli melkein piripinnassa. Maito ja kahvi kietoutuivat toisiinsa muuttaen mustan vaaleanruskeaksi. Pieni pyöräytys lusikalla ja se oli valmista. Saija nosti kahvin lähelle huuliaan, puhalsi kevyesti ja maistoi. Täydellistä. Lisäksi pohjalla odotti sokeripalojen tarjoama makea loppu.

Saija avasi ikkunalaudalla olevan radion. Virallinen ja matala radioääni alkoi toittottaa: *"Vjatšeslav Molotov vaatii kovasanaisesti Suomen Moskovon-suurlähettiläältä Aarno Yrjö-Koskiselta tietoja suunnitelmista Ahvenanmaan linnoittamisesta."*

Uutiset eivät kiinnostaneet Saijaa, niillä kun ei ollut koskaan mitään hyvää kerrottavaa. Radio rätisi ja vinkui Saijan etsiessä uutta kanavaa. Ääni selkeytyi jälleen: *"...ja seuraavaksi kuunnelaan amerikkalaisen Glenn Millerin In the mood."*

Jazzmusiikki sai hyvälle tuulelle. Sen tahtiin oli mukava tehdä kaikki aamun askareet ja hyräillä samalla mukana. Musiikin tahdissa siivoaminenkin sujui joutuin. Saija liiuskeli rytmin mukana ja hörppi aina välillä kahvia kupistaan. Hän oli kuin suoraan kansakoulun maantieto- ja kotiseutuopista, jossa karjalaista kuvattiin tyypillisesti solakkavartaloiseksi ja pitkäksi. Silmät olivat tummat, tukka ruskea ja kihara. Vilkas karjalainen teki mielellään kauppaa sekä rakasti musiikkia.

Asunnon toisen huoneen ovi avautui. Keittiöön asteli unen-tokkurainen Jaakko, jonka vaaleahkot, hieman taipuisat hiukset

olivat aivan sekaisin. Liekö perinyt tukkansa luonteen suoraan äidiltään. Juuri auenneet siniset silmät eivät tahtoneet vielä nähdä eteensä. Saija katsoi keittiön ovelta alushoususillaan seisovaa poikaansa ja hymyili. Häntä hymyilytti se, että Jaakko oli perinyt paljon isänsä piirteitä, niin ulkonäkönsä kuin olemuksenakin suhteen. Ne olivat vain korostuneet hänen kasvaessaan täysi-ikäiseksi. Isänsä kaltoin aamu-uninen, mutta herättyään elämänliekki roihahti täyteen loistoonsa. Rämäpäisyys oli saatanut Jaakon lapsuudessaan monesti ongelmiin ja niihin se hänet varmasti jatkossakin veisi. Tuhlasi rahansa. Oli aina pyytämässä lisää. Hyviä piirteitäkin toki löytyi. Järkeä oli, jos sitä vain käytäisi. Hyväsydäminen niin halutessaan ja puolusti aina ystäviään. Jaakko raapi vatsaansa ja istahti pöytään haukotellen.

– Onko kahvia? Jaakko kysyi.

Saija huokaisi, pojan olisi jo aika oppia itsenäisyyttä ja elämänhallintaa. Äidinvaistot ennättivät kuitenkin järjen edelle ja opit saivat säädä seuraavaan kertaan. Niin kävi yleensä aina. Saija nousi pöydästä, otti hyllystä kahvikupin, asetti sen Jaakon eteen ja vielä täytti sen hänen puolestaan. Hän asetteli vielä pöydälle ruisleivän sekä voirasian ja istuutui sitten takaisin omalle paikalleen. Jaakon kädet hapuilivat leipäpalaa. Mieli oli vielä unten mailla, mutta ruumis oli ryhtynyt jo aamuaskareisiinsa. Saija mietti hiljaa mielessään ja hymyili: aivan samanlainen kuin isänsä. Jaakon huomattua äitinsä lempeän katseen hän tokaisi nyrpeänä.

– Onko naamassani jotakin?

Saijaa ei pojan nyrpeä huomautus haitannut. Ei poika sitä tarkoittanut. Hän ei ollut vain vielä herännyt kunnolla, eikä siksi tien-nyt, miten olisi pitänyt puhua.

Saija vastasi hymyillen.

– Paljonkin.

Hän katseli hetken aikaa poikansa leivän ahmimista, kunnes vakavoitui.

– Muista mennä sitten ajoissa töihin.

Jaakko mutisi jotakin myöntävää. Saija huokaisi syvään. Vaikka

Jaakko oli pohjimmiltaan hyväntahtoinen poika, niin työpaikoistaan hän ei osannut pitää kiinni. Nuoruus tuntui löytävän aina jotakin tärkeämpää tekemistä kuin työ. Kummallista oli sekin, että vaikka Jaakko oli töissä, niin silti rahat olivat aina loppu. Ehkä hän murehti poikansa puolesta liikaa, ehkä tuo kaikki kuului vain nuoruuteen. Asiat kun olivat loppujen lopuksi paremmin kuin hyvin. Toisin oli silloin, kun Jaakko syntyi.

Saija oli Jaakkoa odottaessaan 18-vuotias. Silloin hän oli toivonut, että ei olisi synnyttänyt yhtään ylimääräistä sielua tähän maailmaan kärsimään. Työläisillä oli haave paremmasta tulevaisuudesta. Jostakin idästä levittäytyi sosialistinen utopia, joka lupasi työläisille oikeutta ja pulleita vatsoja. Aatteet jakoivat kansan kahtia ja saivat veljen kääntämään kiväärin piipun veljeään vastaan. Kymmenet tuhannet menettivät henkensä. Suurin osa kuoli vankileireille nälkään ja tauteihin, kantaen käsivarressaan punaista nauhaa. Keskelle sodan kauhuja hänen poikansa sitten syntyi. Kaiken sen kuoleman keskellä Jaakko oli kauneinta, mitä hän oli koskaan eläessään nähnyt. Moni halusi ja yritti riistää häneltä tuon pienen ja viattoman elämänalun. Aivan kuin tuo vastasyntynyt olisi ollut jotenkin syyllinen siihen, mihin ihmiset olivat itsensä silloin ajaneet. Hänet oli tuomittu kuolemaan siitä verenperinnöstä, jonka syntymässään sai. Monet sirpaleet ja luodit yrittivät täyttää kuoleman tehtävänsä, mutta hänen poikansa selvisi niistä kaikista. Aikanaan sodan myrskyt laantuivat ja kuoleman oli jälleen annettava tilaa elämälle. Jaakko ei koskaan ennättänyt nähdä isäänsä, jonka tuo sota vei mukanaan.

Noista ajoista oli kulunut nyt parikymmentä vuotta, eikä Saija enää niitä aikoja murehtinut. Se oli myös syy sille, miksi hän inhosi uutisia. Ne kertoivat aina jostakin synkästä, jostakin sellaisesta, mihin ihminen ei voinut vaikuttaa. Mieluummin hän eli omaa onnellista elämäänsä kuin kantaisi kaikkia maailman murheita hartioillaan. Hän ei ollut ainoa, joka teki niin. Moni muukin tahtoi unohtaa nuo tapahtumat ja siksi niistä ei juuri puhuttu. Aivan kuin yhteisestä sopimuksesta kaikki olivat päättäneet sulkea suunsa ja

unohtaa menneet. Ehkä niin oli parempi. Sota oli jättänyt muistoksi muutaman harmaan hiuksen sekä sirpaleen vasempaan kämmenselkään. Nuo ajat olivat tehneet hänestä lujatahtoisen ja opettaneet selviytymään yksin. Ehkäpä hän siksi huolehti pojustaan ihan liikaa. Katsoessaan unentokkuraisen poikansa leivän syöntiä hänet valtasi hyvä mieli. Tänään, juuri nyt, kaikki oli hyvin.

Saija tajusi kohta myöhästävänsä ja hörppäsi kahvikupin tyhjäksi. Jäi sentään sokerinen maku suuhun, vaikka kiire tulikin. Hän kietaisi huivin hiustensa suojaksi ja laittoi pitkän punaisen kangastakin ylleen. Saija antoi Jaakolle liudan ohjeita, jotka hänen tulisi tehdä ja muistaa. Niihin kaikkiin vastaukseksi tuli myöntyvää muminaa. Todennäköisesti yksikään annetuista tehtävistä ei olisi suoritettu hänen palatessaan illalla kotiin.

– Nähdään! Saija sanoi ja pamautti oven perässään kiinni.

Rappukäytävässä ovet kävivät ihmisten kiiruhtaessa töihinsä. Aina yhtä hyväntuulinen naapurin vanha mies toivotti Saijalle huomenta. Siinä missä aamukahvi ja radio kuuluivat Saijan aamuisiin rutineihin, niin yhtä lailla iloisen vanhan miehen kohtaaminen rappukäytävässä kuului niihin myös.

Saija nappasi takapihalla olevasta pyörävarastosta punaisen pyöränsä. Takinhelmat hulmusivat Saijan kiitäessä kohti Viipurin keskustaa. Mukulakivisellä kadulla tuli vastaan iloinen koulu-
laisten lauma, joiden välistä hänen täytyi varovasti pujahtaa. Lapsilauma ja Saija tervehtivät toisiaan, sillä he kohtasivat miltei aina juuri samaisessa kohtaa katuja. Molemmat melkein myöhässä. Saijan olisi ollut nopeinta mennä suoraan kauppatorille, jossa hänen kahvilansa sijaitsi, mutta hän tykkäsi polkea mielummin Pohjoissataman kautta, koska joen keskeltä nouseva Viipurin linna näytti aamuisin erityisen kauniilta.

Viipurin linna, kuten kaupunkikin, omisti vuosisatoja pitkän historian. Pelkästään se sai monen karjalaisen kokemaan ylpeyttä saadessaan asua Viipurissa. Ruotsalaiset olivat tuon linnakkeen rakentaneet vuonna 1293 suojataukseen valtakuntansa itäisiä osia. Jo seuraavana vuonna Novgorod koetteli sen muurien kestä-

vyöttä. Vuosisatojen aikana Viipuri oli ollut vuoroin ruotsalaisten, vuoroin venäläisten omistama. Viipuri oli paikka Pohjolassa, jossa itä ja länsi olivat törmänneet toisiinsa monet kerrat. Muiden omistama, mutta aina suomalaisten asuttama. Suomen itsenäistyttyä Venäjästä vuonna 1917 Viipurista tuli osa Suomea, ja parinkymmenen kuluneen vuoden aikana siitä oli kasvanut entistä kukoistavampi kaupunki. Se oli nyt yksi merkittävimmistä kaupungeista Suomessa. Viipuriin sekä Karjalaan oli lyhyessä ajassa rakennettu paljon teollisuutta, ja lisää rakennettiin koko ajan. Leningradin läheisyys toi lisää vaurautta Viipuriin ja muualle Karjalaan. Viipurista oli kehittynyt moderni, vilkas ja eloisia satamakaupunki, joka tunnettiin eloisasta kulttuurielämästään.

Saija saapui Kauppatorille, jonka tunnusmerkkinä oli torin laidalla sijaitseva pyöreä tykkitorni. Torni oli ainoa jäljellä oleva osa muuria, joka kiersi kaupunkia 1500-luvulla ja nyt siinä toimi ravintola. Elämä kuhisi torin ympärillä ja sen läheisyydessä. Raitiovanut ja bussit kuljettivat ihmisiä töihin. Torin laidalla lehtiä myyvät pikkupojat huusivat saadakseen niitä kaupaksi. Yksi heistä oli juuri saanut aseteltua jakkaran ja kenkäalustan paikoilleen, kun eräs heidän vakioasiakkaistaan jo saapui. Rikkaan näköinen herra kalliissa puvussaan osti lehden ja istuutui jakkaralle lukemaan sitä. Kohta kengät kiiltäisivät entistä komeammin, vaikka eivät ne kiillotusta varsinaisesti edes tarvinneet. Se oli hänen tapansa auttaa nuoria yrittäjiä työn alkuun. Ehkäpä hän itsekin oli joskus pikkupoikana kiillottanut kenkiä. Nuori nainen oli juuri saanut avatuksi jäätelökioskinsa ja odotteli nyt ensimmäisiä asiakkaita. Vaikka oli vielä hieman viileää, niin selkeä sää sekä aurinko ennustivat jäätelömyyjälle kiireistä päivää. Torikauppiat olivat saapuneet hevoskärryillään ja pystyttelivät kojujaan. Kalastaja esitteli saalistaan torimyyjälle. Lokki olisi tehnyt siitä mielellään kaupan.

Saija polki torin läpi ja tervehti iloisesti tuttuja kauppiaita. Kalastaja nosti herrasmiesmäisesti lakin päästään. Saija rakasti rutineja ja kaikkia niiden pieniä yksityiskohtia. Kalakauppias nostamassa hattuaan juuri ostettu kala kädessään. Nuori tyttö aset-

tamassa keppiä kioskin luukun eteen. Äkäinen mummo hätistelmässä lokkeja. Tiaiset myymässä maatilansa tuotteita. Veljeksistä toinen lähinnä nauroi ja toinen puhui. Kuorma-auto, joka ajoi ohi täydellä kuormalla ja palasi hieman myöhemmin tyhjällä.

Saija saapui kahvilansa takapihalle ja pisti pyöränsä parkkiin. Hän laittoi päällysvaatteensa takahuoneessa olevaan naulak-koon, puki essun ylleen ja aukaisi kahvilan ovet. Sen jälkeen Saija kävi viemässä mainoskyltin kadulle, jossa luki "Kahvila Toivo". Vastapäätä katua, vanha venäläissyntyinen mies oli juuri avannut lehtikojunsa ja tervehti häntä hyväntuulisena. Saija toivotti miehelle hyvää huomenta venäjäksi ja meni ostamaan häneltä päivänlehdet. He vaihtoivat kuulumisia vaihdellen kieltä välillä venäjästä suomeksi. Saija oli oppinut venäjän hyvin, sillä hänen kahvilassaan kävi usein myös venäläisiä asiakkaita. Myyjä jo tiesi valmiiksi mitkä lehdet Saija kahvilaan ostaisi, joten raha ja lehdet vaihtoivat omistajaa ilman sen suurempia neuvotteluja. Saija oli palaamassa kahvilaansa, kun samalla oven avauksella sisälle tuli ensimmäinen asiakas. Vaatturi Vuorinen käynnisti päivänsä aina hänen kahvilassaan ennen kuin avasi oman liikkeensä. Rutiinit, ihanat pienet rutiinit, muistuttivat häntä joka päivä siitä, että kaikki oli hyvin.

Jaakko oli saanut lopulta kammetuksi itsensä ulos asunnosta ja ehtinyt jo unohtaa kaikki ne ohjeet, mitkä äiti oli aamulla antanut. Hän seisoskeli kadun kulmassa lakki päässään ja viittoi raitiovaunua pysähtymään. Raitiovaunu oli täynnä töihin matkalla olevia ihmisiä. Väkijoukon seassa hän näki ystävänsä Heikin, joka lueskeli lehteä ikkunan puoleisella paikalla. Jaakko istahti ystävänsä viereen ja oli huvittunut siitä, että Heikki ei edes huomannut häntä, vaan oli täysin keskittynyt lehteensä. Jaakko ja Heikki olivat tunteneet toisensa jo lapsesta asti. He olivat monella tapaa toistensa vastakohtia. Heikki oli pieni laiha mies, joka oli omistanut pyöreät silmälasit niin kauan kuin Jaakko muisti. Jaakko oli varma siitä, että juuri liiallinen lukeminen oli jättänyt Heikin pieneksi laihaaksi mieheksi, joka joutui käyttämään silmälasia. Heikki oli idealisti, jonka tiedonjano tuntui olevan loputonta. Jaakkoa itseään ei liiemmin maailmanmeno kiinnostanut. Eipä hänen sitä tarvinnut juuri seuratakaan, sillä hänen ystävänsä piti kyllä huolen siitä, että hänkin pysyi perillä maailman tapahtumista, kiinnostipa häntä tai ei. Vaikka he olivat hyvin erilaisia, niin yksi yhteinen piirre heillä oli. Molemmat tuntuivat joutuvan alituisesti ongelmiin muiden kanssa. Jaakko siksi, että ei ehtinyt, eikä jaksanut ajatella ennen kuin jo toimi. Heikki puolestaan siksi, että hän ei koskaan osannut pitää suutaan kiinni; oma mielipide oli vain pakko saada julki. Isolle juopuneelle miehelle luento moraalista ei aina välttämättä ollut se järkevin ratkaisu. Jaakosta poiketen Heikki ei koskaan halunnut tapella, vaan juoksi aina karkuun.

Jaakko katsoi sivusilmällä, mitä Heikki oikein luki, ja näki Eurooppaa käsitteleviä otsikoita. Heikki ei vielääkään huomannut vierellään istuvaa ystäväänsä.

"Saksalaissyntyinen rikollinen Eugen Weidmann on teloitettu Ranskassa, giljotiinilla."

"Juutalaisia kuljettava laiva St. Luis on käännytetty USA:sta ja

oli nyt matkalla takaisin Eurooppaan.”

”Karjalankangaksella on aloitettu linnoitustyöt.”

– Naisistako sitä luetaan, kun ollaan niin nenä kiinni lehdessä?

Heikki säpsähti. Hän tönäisi Jaakkoa kevyesti olkapäähän, johon Jaakko vastasi samalla tavalla.

– Tämä on kyllä huolestuttavaa, mitä tuolla Saksassa tapahtuu, Heikki sanoi.

Ennen kuin Heikki ehti jatkamaan, päätti Jaakko jo vaihtaa puheenaihetta.

– Älä sinä heidän asioistaan huolehdi. Lähdetään viikonloppuna Espilään tansseihin.

Heikki katsoi ystäväänsä niin kuin ei olisi ymmärtänyt, mitä Jaakko tarkoitti.

– Kai sinä edelleen tytöistä tykkäät? Jaakko kysyi.

– Niin mutta. Tietysti! Mutta ajattelehan nyt. Tuossa ihan vieressä on sen toisen hullun johtama Neuvostoliitto...

– Eli huomenna sitten mennään?

– Huomenna! Niin mutta kohta voi olla kaikki hyökkäämättömyyssopimukset täysin arvottomia...

– Annapas se lehti tänne!

– Hei, älä nyt vie sitä, ethän sinä edes lue lehtiä!

Jaakko piti toisella kädellä lehteä kauempana Heikin yrittäessä napata lehteään takaisin. Jaakko käänsi selkensä Heikille ja selaili lehteä, kunnes osui itselleen mielekkäälle aukeamalle. Jaakko kääntyi, jotta Heikkikin näkisi lukea.

– Katsos tätä! Fordin Deluxe-malli. 85 hevosvoimaa, V8-moottori ja kaikki.

Heikki huokaisi, sillä hän tiesi, kuinka kaukaisia haaveita nuo olivat heidän tuloilleen. Jaakko oli kuitenkin jo täysin lumoutunut näkemäänsä.

– Tämmöisen minä itselleni hommaan.

Heikki pyöritteli silmiään ja yritti sitten puhua ystävälleen järkeä.

– Ja millähän rahalla? Saat aika monta huopatossua tuon eteen

tehdä.

Jaakko ei kuitenkaan nähnyt mitään estettä sille, että hänen haaveensa voisi joskus toteutua.

– Älä nyt manaa, saahan sitä unelmoida. Kun joka palkasta säästää pikkaisen, niin ei aikaakaan, kun rahat ovat koossa.

– Ja paljonkos sinulla on sitten jo säästössä?

Heikki kyllä tiesi jo valmiiksi vastauksen. Jaakko alkoi kaivaa lompakkoaan povitaskustaan. Selailtuaan hetken aikaa lompakon sisältöä hän vastasi maailmanomistajan elkein.

–10 markkaa!

Molemmat repesivät nauruun.

– No alku se on tämäkin.

Jaakko laittoi lompakon takaisin povitaskuunsa ja antoi lehden takaisin Heikille.

– Mutta miten on, lähdetäänkö huomenna? Jaakko kysyi.

Heikki käänteli lehden sivut takaisin kohtaan, mihin oli aiemmin jäänyt.

– Niin että kohta ei ole sitä kymmentä markkaakaan.

– No saahan näitä markkoja aina lisää. Alan säästää sitten seuraavasta palkasta.

Heikki vilkaisi silmälasiansa yli ystävänsä, joka oli juuri kuolostanut niin vakuuttavalta, että kuka tahansa muu olisi sen varmasti uskonut. Kyse ei ollut siitä, etteikö hän olisi ollut tosissaan. Moni muukin asia vain ennätti saada matkan varrella niin suuret mittasuhteet, että siinä markka sinne tai tänne ei merkinnyt enää mitään. Heikki huomasi, että raitiovaunu seisoi heidän pysäkillään ja tönäisi Jaakon hereille autohaaveistaan. He hyppäsivät ulos.

Raitiovaunu kolisteli heidän ohitse. Sen takaa paljastui suuri kyltti, jossa luki isoin kirjaimin ”Viipurin huopatossu”. He odottivat, kunnes ohimenevien autojen väliin tuli sopiva rako ja juoksisivat kadun yli. Heikki törmäsi vahingossa kadulla kävelevään upseeriin.

– Hei! Katsohan eteesi nuori herra, upseeri sanoi ja suoristi pukuansa, vaikka siinä ei mitään suoristettavaa ollutkaan.

– Anteeksi! En huomannut teitä.

– Meillä on palveluspäivät nollassa, että kyllä sitä voi kapiainen ihan itsekin väistää, Jaakko sanoi.

Upseerin ilmeettömillä kasvoilla kävi pieni ärtymyksen häivähdyks ja hänen teki selvästi mieli sanoa jotakin, mutta sai kuitenkin hillittyä itsensä. Sen sijaan hän vain nyökkäsi molemmille hyvästiksi ja jatkoi matkaansa.

– Kyllä sitä luullaan olevansa niin tärkeitä.

– Tarvitseeko sitä kaikkia aina ärsyttää, sehän oli vain vahinko, Heikki sanoi. – Oletko muuten huomannut, että täällä liikkuu nykyään huomattavasti enemmän armeijan väkeä kuin ennen.

– Ahdasta tulee, jos noita alkaa täällä haahuilla enemmänkin.

Heikki avasi tehtaan oven ja päästi Jaakon ensin sisälle.

– Mennään nyt vain, Heikki sanoi.

Molemmat nyökkäilivät tervehdykseksi muille työntekijöille samalla kun suuntasivat pukukopeille. Joitakin tehtaan koneita jo käynnisteltiin. Jaakko hymyili. Saattoi olla vain yksi syy, miksi Heikki haluaisi lähteä huomenna. Se samainen syy, jonka vuoksi hän oli myös arkaillut.

– Et siis vieläkään ole saanut mitään aikaiseksi? Jaakko kysyi.

– Ei ole ollut sopivaa hetkeä.

Jaakko toisti ivalliseen sävyyn.

– Ei ole ollut sopivaa hetkeä!

Jaakko aukaisi vaatekaapin lokeron ja ryhtyi pukemaan ylleen työvaatteitaan.

– Kyllä sen verran kauniille tytölle muitakin ottajia löytyy.

Heikki näytti siltä, kuin olisi jo luovuttanut.

– Kunhan et nyt sitten jauha mistään politiikasta, se ketään kiinnosta, ei varsinkaan kauniita tyttöjä, Jaakko sanoi. – Keksi jotakin muuta sanottavaa.

– Kuten?

– No, hmm, no sano vaikka, että onpas sinulla kaunis hymy, Jaakko sanoi ja sulki vaatelokeron. – Kyllä sinä tiedät, ihan peruslirkuttelua.

Heikki sai puettua ylleen työhaalarinsa. He menivät tehtaan puolelle. Koneet hyrräsivät jo täyttä vauhtia pitäen suurta meteliä.

– Siinä hymyssä on kyllä jotakin sellaista, jonka toivoisi näkevänsä joka aamu. Pitäisin huolen siitä, että hän saisi aina hymyillä, Heikki sanoi ja asettui omalle työpisteelleen.

Äkkiä käskevä, hieman nariseva ääni keskeytti Heikin haaveilut.

– Ja aletaan pistää taas tossua toisen eteen.

Pyylevä työnjohtaja nauroi omasta mielestään nokkelalle kommentille, jota hän käytti alituisen. Hän piti itseään hauskana ja humoristisena miehenä. Kaikki muut tosin olivat asiasta toista mieltä. Johtajan ilme näytti siltä kuin hän olisi odottanut kommentilleen vastareaktiota. Huomattuaan että hän ei sellaista saisi, jatkoi hän matkaansa seuraavien työntekijöiden luokse.

– Penni tienattu, enää muutama miljoona samanlaista, Heikki sanoi ja virnisti Jaakolle.

– Mihin?

– No siihen sinun Fordiin.

Molemmat repesivät nauruun.

– Ja hiljaisuutta siellä, olemmehan hupatossutehtaalla, johtaja sanoi.

Jaakko ärähti juuri sen verran hiljaisella äänellä, että johtaja ei sitä kuullut.

– Ihan niin kuin tätä vipua ei voisi puhuessaan vedellä, perkeleen loinen.

– Kuuluuko täällä jonkinlaista suhinaa, mitä, kuuluuko? johtaja sanoi.

Jaakko puri hampaitaan yhteen.

Vaikka ajatus uudesta Fordista oli kaukainen, niin siitä unelmoiminen sai työn tuntumaan mielekkäämmältä. Avoauto matkalla kohti auringonlaskua ja takapenkillä pari kaunista tyttöä, joiden hiukset hulmuaisivat tuulessa. Ihan niin kuin Hollywood-elokuvissa. Jaakko käänsi vipua.

Koskettava historiallinen sotaromaani kostosta, rakkaudesta ja anteeksiannosta.

Vuoden 1939 kesällä viipurilaiset saavat nauttia poikkeuksellisen lämpimästä kesästä. Silloin he eivät sitä vielä tiedä, mutta se tulisi olemaan heidän viimeinen kesänsä, kun he saisivat elää todeksi haaveitaan.

Torin laidalla kahvilaa pitävälle Saijalle arjen pienet rutiinit kertovat siitä, että kaikki on hyvin. Hänen poikansa Jaakko puolestaan viettää huoletonta kesää, haaveillen omasta autosta. Kun pohjanmaalainen kapteeni Kajander saapuu Viipuriin, saapuvat myös enteet sodasta.

Panssarivaunumiehistöön kuuluvat leningradilaiset veljekset Anton ja Aleksei toivovat nopeaa sotaa ja paluuta takaisin kotiin, mutta paraatimarssiksi kaavailtu retki Suomen halki muuttuukin vuosia kestäväksi piinaksi.

**Viipuri kietoo kaikkien kohtalot yhteen ja saattaa
heidät törmäyskurssille toisiaan vastaan.**

Kansikuvat: SA-kuva

ISBN: 9789528037040

9 789528 037040